

De storm

Jens Christian Grøndahl bij Meulenhoff:

Stilte in oktober
Lucca
Virginia
Indian summer
Hartslag
Veranderend licht
Piazza Bucarest
Rode handen
Drie stappen achteruit
De tijd die nodig is
Over een uur ontluiken de bomen
Dat weet je niet
Voordat we afscheid nemen
Portret van een man
De weg naar Bethlehem
Vaak ben ik gelukkig

www.meulenhoff.nl

Jens Christian Grøndahl

De storm

Roman

Vertaald uit het Deens door Femke Muller

MEULENHOF

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

ISBN 978-90-290-9348-4

ISBN 978-94-023-1337-6 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Inde fra stormen*

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Omslagbeeld: © John Horsewell

Zetwerk: Steven Boland

© 2018 Jens Christian Grøndahl

© 2019 Nederlandse vertaling Femke Muller en

Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Daarna antwoordde de Heere Job uit een storm en zei:
Wie is hij die Mijn raad duister maakt
met woorden zonder kennis?
Omgord nu als een man uw heupen
dan zal Ik u ondervragen. Maak Mij eens bekend:

Job 38, 1

Ze had haar koffer de avond ervoor al gepakt. Ik maakte het ontbijt klaar en we aten. Zo zitten we al achtentwintig jaar. Waar zijn die jaren gebleven?

‘Ik weet niet eens of hij me zal herkennen,’ zei ze.

‘Blijf je als hij je niet herkent?’

Ze keek me aan. Harriët Asgaard. Ik ben geworden wie zij ziet, dacht ik.

Het was harder gaan waaien. Boven de stadsvijvers kwam een helikopter aanvliegen, in de richting van het Rigshospital. Het zou lastig worden om te landen. De lucht beukte heen en weer tussen onze gevels en de gevels aan de overkant van de straat. In de binnentuinen klapperde en rammelde van alles.

‘Vergeet je niet de makelaar te bellen?’ vroeg ze.

Ik stond op om onder de douche te gaan. ‘Ja, ik zal bellen.’

Ik reed, zij had haar telefoon gepakt.

‘Hallo,’ ze glimlachte voor zich uit. ‘Met mama,

ik wilde alleen even vragen hoe het is gegaan... O, sorry... Ja, natuurlijk, we spreken elkaar nog wel.' De telefoon op haar schoot. 'Het klonk alsof hij in de badkamer stond.' Ik haalde een vrachtwagen in. 'Moeten we hier niet naar rechts?' Ik hoorde dat ze zich niet kon inhouden om het te vragen.

'Je wilt die boot graag halen, hè?' Het was nog honderd meter tot de afrit naar Sjællands Odde, waarvandaan de veerpont ging.

'Je hoeft niet zo wild te rijden.'

'We moeten maar gewoon hopen dat het deze keer raak is.'

Ze richtte haar blik op het ochtendverkeer. 'Clare is echt niet meer te genieten door dat hysterische getemperatuur.'

'Ze kunnen toch adopteren.'

'Dan krijg jij een Afrikaans kleinkind.' Ze glimlachte en schudde haar hoofd. 'Dat is niet hetzelfde, Adam.'

'De kleur maakt toch niet uit. Dan wordt het gewoon een project.'

Ze sloeg haar armen over elkaar. 'Dat wordt het hoe dan ook, ze willen het zó graag.'

Het leek wel of de nacht zich had teruggetrokken in de bosrand waar we langs reden, als een veel te groot dier dat zich probeerde te verstoppen tussen de kale bomen. De blauwe ochtend was overgegaan in een grijze dag, de hoogste takken van de bomen zwiepten opstandig in de wind.

'Wat moet ik tegen de makelaar zeggen als hij komt?'

Ze gaf niet meteen antwoord. We waren bijna bij Roskilde. Het leek niet meer tot haar door te dringen dat ik harder reed dan je daar mocht. ‘Laat hem eerst gewoon het huis maar eens bekijken.’

Het begon weer te regenen. Ik minderde vaart voordat ze de kans kreeg om het te vragen. ‘Maar wat moet ik zeggen?’

Ze keek me aan. ‘Bedenk zelf maar wat je moet zeggen. We verkopen het huis toch samen. Waarom zou ik jou moeten vertellen wat je moet zeggen?’ Ze had haar stem licht verheven, maar stopte weer met praten. Misschien was ze een beetje van zichzelf geschrokken.

‘We kunnen ook wachten.’

‘We kunnen niet wachten. Het wordt te duur als ik stop met werken. Er is al jaren geen boek meer van je verschenen. Je bent niet eens aan het schrijven.’

Ik gaf geen antwoord. Ik bedacht dat de architect van de vuilverbrandingsinstallatie waar we langsreden een ziggoerat uit Mesopotamië in gedachten moet hebben gehad toen hij het gebouw ontwierp.

‘Sorry,’ ze legde haar hand op mijn knie, haar stem klonk weer rustig, zonder scherpe randjes.

‘Ik zou in ieder geval zeggen dat we graag een lange overnameperiode willen.’

Ze haalde haar hand weer weg. ‘Ik weet natuurlijk niet hoe lang dit gaat duren, maar ik weet wel dat ik voel dat het goed is.’

‘Jij weet dat je dat voelt.’

‘Je hoeft niet zo te reageren. Vind je dat ik voor ons zou moeten kiezen?’

Ik wist niet wat ik moest zeggen. Zoals zij het vroeg, kon ik alleen maar nee antwoorden.

‘Jezus, Adam, ik kan hem toch niet laten insneeuwen in zichzelf terwijl er niemand anders komt dan de fucking mensen van de thuiszorg!’

Dat was een mooie metafoor, maar ik zei het niet. ‘Je hebt ook nog een broer.’

‘Ach, Jezus, Terkel, die denkt toch alleen maar aan zijn koeien. Ik ken echt niemand die zo ecologisch en tegelijkertijd zo verdomd egocentrisch is.’

Het was raar om haar te horen vloeken. Alsof ze een masker opzette, terwijl het juist was bedoeld als uiting van haar ware gevoelens.

‘Is er echt helemaal niemand die bij hem langs kan gaan?’

Ze gaf geen antwoord. Terkel woonde nog geen vijftig kilometer bij hun vader vandaan, maar hij peinsde er niet over om voor hem zijn leven zonder pesticiden ook maar een moment in de steek te laten.

‘Misschien kan het helemaal geen kwaad om een poosje uit elkaar te zijn,’ zei ze. ‘Misschien lukt het dan wel weer om te schrijven.’ Ik denk dat ze zelf ook wel hoorde hoe hol het klonk.

‘Je bedoelt als een soort prettige bijkomstigheid?’ Het klonk sarcastischer dan ik wilde. ‘Misschien was het een beetje onbezonnen om je baan op te zeggen voordat je wist wat je eigenlijk wilde. Of wat er mogelijk is,’ ging ik op verzoenende toon verder.

Ze keek uit het raampje. Misschien zocht ze de tweelingtorens van de domkerk tussen de contouren

van de reclameborden, de gebouwen op het industrie-terrein en de infrastructuur.

‘Ik weet heel goed wat ik wil,’ zei ze zonder zich om te draaien. ‘Ik weet wat ik wil en ik weet wat ik moet doen.’

Het was ermee begonnen dat Helge Asgaard op een dag niet meer wist hoe hij zijn das moest strikken. Hij droeg alleen een das als hij naar de Rotary of naar een gouden bruiloft ging, dus het was niet erg en bovendien had hij Jenny om het voor hem te doen. Op dat moment was zij al niet helemaal in orde. Toen ze eindelijk een diagnose kreeg, bleek het haar alvleesklier te zijn. Het duurde nog geen half jaar. De eerste lange tijd werden zijn absences gebagatelliseerd. Hij moest natuurlijk wennen aan het bestaan als weduwnaar en verder functioneerde hij toch prima. Hij was iedere ochtend om zeven uur op de houtzagerij, hij gaf leiding aan de medewerkers en had afspraken met klanten. Het kwam vast door het verdriet, of doordat gewoontes werden doorbroken na een leven lang samen, dat simpele alledaagse dingen niet goed meer lukten. Zoals wanneer hij zich een naam niet meer kon herinneren, of een bekende route, of waar hij iets had neergelegd.

De eerste keer na Jenny’s overlijden vierden we Pasen bij hem. Peter en Clare waren overgekomen uit Londen, zelfs Terkel kwam en hij bracht een lamsbout mee van een boerderijslager. Clare hielp Harriët om die met spek te omwikkelen en ik maakte met mijn telefoon een foto van hen samen, want dat was bijzonder. Het was

vermoeiend om de hele tijd Engels te moeten spreken vanwege Clare, vooral voor Helge. Je wist niet eens of ze het eigenlijk wel waardeerde. Iedereen leek opgelucht dat Terkel aan tafel zo lang en verontwaardigd over de prijspolitiek van de grote melkfabrieken kon praten. Clare stelde zelfs vragen over de Deense landbouw. Op paasochtend hoorde ik haar en Peter ruzie maken, het raam van hun kamer stond open en ik was Helge aan het helpen met brandhout stapelen achter het huis. Ik geloof niet dat hij het hoorde. Zij praatte, maar ik verstond maar de helft, het enige wat ik eruit op kon maken, was dat mijn zoon in de verdediging was.

We kliefdem om de beurt de houtblokken, Helge gaf de bijl met tegenzin aan mij over, alsof ik daar een teken van zwakte in zou zien. Hij was een grote man, alles aan hem was breed, evenwichtig, solide. Het was koud, maar hij had zijn jas uitgedaan en de mouwen van zijn overhemd opgerold. Hij plantte de bijl in het hakblok en staarde naar het bos.

‘Ik wil geen blok aan jullie been zijn.’ Ik vroeg wat hij bedoelde. ‘Je weet heel goed wat ik bedoel.’ Hij keek me recht aan. ‘Ze is jouw vrouw, ik wil verdomme niet dat ze mijn verpleegster wordt.’ Hij wrikte de bijl weer los uit het verweerde hakblok en liep naar het huis. Ik volgde hem.

Toen ik boven kwam, stond Harriët Jenny’s jurken op te vouwen. ‘Hij heeft gezegd dat het mocht,’ zei ze, alsof ze graag wilde uitleggen waarom ze dat deed. Helge had de hele winter tussen de onaangeroerde spullen en kleding van haar moeder geleefd. Hij had

niet gezegd dat het niet mocht worden opgeruimd, maar hij had zelf ook niets opgeruimd. Clare kwam uit de logeerkamer, gaf ons in het voorbijgaan een kus op de wang en liep de trap af. Peter volgde haar. Hij bleef staan om Harriët een knuffel te geven.

‘Goedemorgen,’ zei ze, ‘hebben jullie lekker geslapen?’ Hij gaf geen antwoord, glimlachte alleen maar. Ze legde haar hand in zijn nek en keek hem aan, langer dan hij prettig leek te vinden.

‘Is oom Terkel al weg?’ vroeg hij terwijl hij zich losmaakte.

‘Hij moest naar huis om te melken.’ Harriët glimlachte samenzweerderig. Peter trok zijn wenkbrauwen op en liep de trap af.

Harriët pakte een bloemetjesjurk van de stapel en legde die op de strijkplank. ‘Ik heb net even met je vader gepraat,’ zei ik. ‘Is er iets wat ik niet weet?’ Ze stopte in haar beweging, liet het rozenpatroon in een hoopje op de strijkplank vallen en vertelde met rustige, zorgvuldig gekozen woorden wat ze had besloten.

In de loop van het voorjaar en de zomer was Helges toestand verslechterd. Na de zomervakantie was hij niet meer teruggegaan naar de houtzagerij en Jan, de voorman, had de dagelijkse leiding overgenomen. Jan moest regelmatig Harriët bellen als Helge een slechte dag had. Soms kwam hij op het werk en dan gaf hij de medewerkers vreemde opdrachten, of hij werd heel boos, totdat Jan hem weer in zijn auto wist te krijgen en hem naar huis bracht. Hij kreeg drie keer per dag thuiszorg, maar in de uren daartussen werd er niet op

hem gelet. De thuishulp vond hem een keer met zijn broek naar beneden op de wc, ogenschijnlijk in gedachten verzonken. Eind oktober was hij er een keer niet toen ze kwam. Pas in de loop van de avond werd hij gevonden op een pad langs de fjord, bijna tien kilometer van zijn huis.

Toen er een plek vrijkwam in een verpleeghuis en de gemeente aandrong, had Harriët haar besluit genomen. Ze had nog een periode verlof tegoed, maar dat was natuurlijk lang niet toereikend geweest om zomaar te kunnen stoppen als de andere partij er geen belang bij had gehad om tegemoet te komen aan haar wensen. Ze stond eigenlijk op het punt om de ultieme promotie te maken, maar een ambitieus, jonger afdelingshoofd hijgde haar al lange tijd in de nek. Toen ze de handdoek in de ring gooide, heerste er een gevoel van opluchting op het ministerie. Dit was het laatste wat ze hadden verwacht van de eierzuchtige, doelgerichte en uiterst competente, maar, laten we het onder ogen zien, intussen ook vijfenvijftigjarige Harriët Asgaard.

Op de provinciale weg van Vig naar Sjællands Odde belandden we zoals altijd in een lange rij auto's achter een graafmachine. Af en toe ging er een auto aan de kop van de rij de linkerbaan op, maar moest weer invoegen als er in een bocht tegenliggers aankwamen. We lagen een kwartier achter op schema en het was twee uur voordat de volgende boot ging. Harriët keek uit over het Kattegat. Het had hier niet geregend, maar er waren hoge golven en langs de waterkant was het een

kolkend geweld. Het leek haar niet uit te maken dat we te laat zouden komen voor de boot. Alsof ik niet voor haar, voor haar en Helge als een gek had gereden.

Ze draaide haar raampje open, de wind stortte zich met veel kabaal naar binnen. Ik haalde me de satellietfoto van het weerbericht van de vorige avond voor de geest. Een onscherpe spiraal van pixels die zich schoksgewijs in de richting van de westkust van Jutland verplaatste, terwijl hij rond zijn beweeglijke middelpunt draaide als sop rond een afvoerputje. Wat we nu zagen, was nog maar het begin, de voorbode.

In mijn herinnering was de wind hier aan het strand eigenlijk altijd afluisterend. Ik was de tel kwijtgeraakt hoe vaak wij samen langs dit glinsterende, lege water hadden gereden. Ronde, glad gesleten keien op het strand, licht dat werd gezeefd door het wolkendek. In een ander jaargetijde zouden we de boot hebben laten vertrekken en in plaats daarvan zijn gestopt langs de kant van de weg om op het strand te gaan zitten en met ons voorhoofd tegen de zee en de hemel te leunen. Ik zou met haar nog warme bundeltje kleren in mijn armen naar haar hebben gekeken terwijl zij de zee in rende. Ze trok zich er niets van aan dat ze geen badpak bij zich had. Die kant had ze ook in zich, ambtenaar en kind van de natuur, ze kon probleemloos schakelen tussen goed doordacht en impulsief. 'Ik weet het niet'. Dat was in het begin mijn antwoord als vrienden die haar nog niet hadden ontmoet vroegen hoe ze was.

'Als je het raam niet dichtdoet, worden we van de weg geblazen,' zei ik. Ze gehoorzaamde. Het bulderen

van de wind en de golven hield op, alsof ze het geluid uit had gezet.

‘Ik maak me zorgen om Peter.’

Ik wist niet wat ik moest antwoorden. Ze klonk alsof ze het in plaats van iets anders zei. Ik realiseerde me dat ik niet verrast zou zijn geweest als ze had gezegd dat ze zich zorgen om ons maakte.

‘Zij heeft hem volledig in haar macht en toch is ze niet tevreden. Ik weet eigenlijk niet... Het is heel erg om dat te zeggen, maar ik weet eigenlijk niet of het voor hem net zo belangrijk is als voor haar dat ze een kind krijgen. Het lijkt net of hij haar haar zin geeft... Ik weet het niet.’ Ze zweeg.

‘Uit beleefdheid?’

Ze beantwoordde mijn blik. ‘Het is toch niet hún leven, het is haar leven.’

‘Het is ook haar land.’

‘Dat is het niet,’ zei ze, ‘of... ik weet niet. Ze heeft hem bijna volledig geannexeerd. Heeft hij jou verteld dat hij tegenwoordig golft?’

Ik zette grote ogen op.

‘Hij wil natuurlijk indruk maken op haar vader.’

‘Moet ik jaloers zijn?’

‘Ja, dat vind ik wel.’

‘Ik zal je missen.’

‘Ja.’

Terwijl wij probeerden de boot te halen, waren Peter en Clare in een taxi op weg door het drukke Londense verkeer, zenuwachtig of ze op tijd zouden komen voor

hun afspraak. Je weet zo weinig van je kinderen, nog minder dan zij van hun ouders weten. Zij worden met het jaar raadselachtiger, terwijl jij je uitgekleed voelt door hun heldere blik. Misschien was Clare ook een raadsel voor Peter, terwijl ze in die taxi zaten en keken naar Chinese restaurants en Indiase winkels aan een highstreet in een vreemde buurt. We zagen ze niet vaak, maar ze hadden niet voor ons verborgen kunnen houden dat hun relatie barstjes vertoonde. Als ik het zo zeg, lijkt het opeens iets tastbaars, misschien omdat het zo alledaags klinkt. Niemand praat over de banaliteit van het onvermijdelijke. Of de onvermijdelijkheid van de banaliteit. Daar zou je wel over moeten praten.

Ik zag Peter voor me alsof ik bij hen in de taxi zat. In zo'n Londense taxi zou er ook plek voor mij zijn. Hij had haar hand gepakt en streekte hem misschien geruststellend of verstrooid, terwijl hij bedacht dat ze op weg waren naar een vruchtbaarheidskliniek, maar niet met elkaar spraken. Een onhoudbare situatie. Gelukkig is een deel van het onhoudbare aan situaties, dat ze steeds veranderen. Over enkele ogenblikken zou ze iets tegen hem zeggen, iets gewoons, omdat zij ook van buitenaf naar zichzelf en haar partner had gekeken. Hij zou antwoorden en de intimiteit zou weer gaan stromen als een rivier die niet langer dreigde buiten zijn oevers te treden omdat een blokkade de loop versperde.

Bijvoorbeeld een onoverkomelijke gedachte. Dat zou de gedachte aan uit elkaar gaan kunnen zijn. Hij zou de volgende keer dat ze voor een rood stoplicht stonden

uit de taxi kunnen stappen, het glazen potje door het rooster van een afvoerputje laten vallen en weglopen, maar daar was het al te laat voor. Over tien jaar zouden ze misschien toch gaan scheiden, het enige verschil zou een ongelukkig kind zijn, en een gecompriëerde hoeveelheid vervlogen jaren en hoop. Zelfs als ik in die taxi had gezeten, zou ik dat niet tegen hem hebben gezegd en ik zou niet eens weten of ik mijn mond hield omdat ik de moed niet had om het te zeggen, of omdat het niet mocht.

De tijd komt in de vorm van dagen, maar eindigt op een hoop waarin alles door elkaar is gekneed. Ik zat naast Harriët en probeerde me te herinneren hoe Peter van invallen, dagdromen en rages was uitgegroeid tot aanstormende jonge leeuw bij een investeringsbank met belangen op alle continenten. De som van onze liefde. Ik kon me niet herinneren wanneer ik voor het laatst met onze zoon had gepraat. Gepraat, niet gekletst. Ik kon me niet herinneren wanneer hij die gestolde grimas had ontwikkeld die ik beurtelings interpreteerde als arrogantie of verachting.

Ik wist bijna zeker dat hij niet één van mijn boeken had uitgelezen. Op school schaamde hij zich ervoor dat hij 'schrijver' moest zeggen wanneer hem werd gevraagd naar het beroep van zijn vader. Het werd er niet beter op als degene die het vroeg een volwassene was en het interessant vond en het werd ondraaglijk voor hem als de betreffende persoon mij had gelezen. Sinds die tijd heb ik steeds nieuwe boeken gestort in de kloof die tussen ons in groeide.

Ik heb vergeefs weekend na weekend langs de lijn staan blauwbekken als hij naar een toernooi op de sportvelden van de een of andere voorstad moest worden gebracht. Vergeefs omdat ik in tegenstelling tot het luidruchtige groepje vaders om mij heen niet wist wanneer het buitenspel was. Mijn gedachten dwaalden altijd af, bevroren en verteerd door de verveling. Dat is mijn doodzonde, dat ik hardnekkig verval in niet aanwezig zijn, mijn hand is niet in staat om het hier-en-nu-handvat vast te houden. Hij klaagde altijd dat ik zijn hand niet stevig genoeg vasthield als we hand in hand liepen, maar hij werd er ook eigenlijk te groot voor. Ik wilde niets liever dan hem Jules Verne en J.F. Cooper voorlezen, maar hij wilde liever op zijn Nintendo spelen.

Ik had me voorgesteld dat ik hem zou leren om de gordel van Orion te bestuderen of vinken en sijsjes te herkennen, maar niet alle kinderen zijn franciscanen, wakker en vol aandacht voor de wonderen der natuur. Zijn gedachten dwaalden af als ik me verloor in vaderlijke kennisdeling en hij was teleurgesteld als ik was vergeten om op tijd kaartjes te bestellen voor een wedstrijd in de eredivisie. Om in Peters ogen weer de gloed te zien die je moest verdienen, moet ik terug naar de zachte tijd van de eencijferige getallen. Naar het vrolijke berenkind dat hij was, dat het altijd voor elkaar kreeg om mij op handen en knieën rond te laten kruipen. Ik herinner me nog mijn eigen verwondering omdat ik hem zo enthousiast kon laten lachen. De overgave. Dat woord heeft geen werkwoord of adjectief nodig,

het houdt als een baksteen de opgespaarde warmte vast als de zon is ondergegaan.

Met Harriët heb ik me nooit verveeld. Dat is veel voor een ambtenaar, zouden mijn vrienden met hun vooroordelen hebben gezegd voordat ze haar leerden kennen. Het is te weinig als je eigenlijk iets romantisch had moeten zeggen. Voor mij was het veel. Toch zou ik vleiender over haar moeten denken, bedacht ik, terwijl ik zo nu en dan een schuine blik op haar wierp naast me in de auto. Ze was nog steeds de vrouw van achter in de twintig die ik had ontmoet, alleen duidelijker. Een paar decennia duidelijker. Leeftijd is niets anders dan een zichtbaar worden, een duidelijk maken met wie je te maken hebt. Haar kin, neus en jukbeenderen waren dezelfde. Haar kleine grijze ogen. Haar onverwachte lach, alleen iets teerder, net als haar stem die iets meer barstjes vertoonde.

Maar vóór alles was het gesprek tussen ons hetzelfde. Dat was gewoon doorgegaan, nooit opgehouden open te staan voor wat ons ook maar inviel, langskwam, of onze aandacht trok. Ik was altijd benieuwd gebleven naar wat zij zou zeggen. We konden ruziemaken, ons aan dezelfde dingen bij elkaar ergeren als twintig jaar geleden, we konden geen zin in seks meer hebben, maar we bleven met elkaar praten. De stiltes waren nooit – zoals bij andere stellen – een uiting van zuurstofgebrek door het ontbreken van contact. Het beschamende, onderdrukte onbehagen als je geen antwoord meer kunt geven op de vraag waarom je nog bij elkaar bent en nee, wij waren nooit alleen maar vrienden. Zij

was altijd diep tot mij blijven doordringen en blijven raken aan mijn zelfbeeld als man.

Ik had mijn vrienden zien scheiden en opnieuw scheiden en al die tijd was ik de man die getrouwd was met zijn vrouw, een zeldzaam exemplaar van een bedreigde soort. Ik probeerde wel eens te bedenken of ik niet iets miste. Of de pijn, de verwarring en de schaamte waar anderen doorheen moesten mijn proza geen hoger octaangehalte zouden hebben gegeven. Dat was een gedachte, meer niet. Ik had het al een keer meegemaakt.

Toen we in de laminaathel van de veerboot zaten te kijken naar de waaier van schuim op het golvende vaarwater werd ik gebeld. Harriët keek me gespannen aan. 'Is het Peter?'

De veerboot helde zwaar over door de hoge zeegang, we moesten onze kartonnen koffiebekertjes vasthouden. 'Ik weet niet wie het is.'

'U spreekt met Linda, u kent mij niet,' zei een jonge vrouwenstem. 'Ik ben een vriendin van Rebecca. Het gaat niet goed met haar, ze heeft hulp nodig.'

Harriët keek me aan. 'Is ze in Tel Aviv?' vroeg ik. De boot schommelde en mijn bekertje begon te schuiven.

'Ze is in Belgrado, ze zit op het vliegveld. Daar zit ze al sinds gistermiddag. Het is helemaal mis met haar.'

'Wat doet ze in Belgrado?' Ik ontweek Harriëts blik.

'Ze is halsoverkop uit Tel Aviv vertrokken. Ze zegt dat ze achtervolgd wordt.'

'Heb je haar nummer? We hebben al een hele poos

geen contact gehad.' Ik had het gevoel dat ik naakt was tegenover het vreemde meisje.

'Dat weet ik.'

Ik haalde een pen uit mijn binnenzak en schreef het nummer op mijn hand. 'Heeft ze al eerder zoiets gehad?'

'Niet dat ik weet. Ze klonk echt alsof ze helemaal doorgedraaid was, ik werd er bang van. Ik denk dat ze te veel heeft genomen,' zei Linda.

'Te veel wat?'

'U weet toch dat ze coke gebruikt, hè?'

'Nee,' zei ik, 'dat wist ik niet.'

Toen het gesprek afgelopen was, klampte ik me nog een poosje vast aan de stalen reling die rond de tafel liep. De passagiers die het hadden aangedurfd om op te staan, liepen rond alsof ze dronken waren en moesten zich vastgrijpen aan de dichtstbijzijnde rugleuning. Ik zag dat Harriëts hand zich op de mijne legde. Ik voelde de warmte van haar hand.

'Wat is er?'

Ik aarzelde, toen keek ik haar aan.

Linda zal wel verbaasd zijn geweest dat Rebecca haar had gevraagd om mij te bellen in plaats van dat ze zelf haar vader belde. Misschien was Linda niet verbaasd geweest. Misschien had Rebecca haar vriendin niet gevraagd om te bellen. Ik heb geen geheim nummer. Het was vier jaar geleden dat ik voor het laatst een levensteken van haar had gekregen. Terwijl ik daar zat en me gevangen voelde in Harriëts vragende blik, realiseerde ik me hoe krampachtig ik had geprobeerd

mijn zorgen in bedwang te houden. Ik had de gedachte aan Rebecca zo dicht bij me gehouden dat ik die niet kon denken en ademhalen tegelijk. De gedachte aan wat er aan de hand was. Ik dacht dat het alleen hasj was. Ik had geen idee wat ze in Tel Aviv deed, waar ze van leefde, of met wie ze omging. Ik wilde er niet over nadenken.

De koffie was lauw geworden, ik dronk het bekertje leeg en verfrommelde het terwijl ik Harriët vertelde wat Linda had gezegd. Rebecca was vroeg in de ochtend van de vorige dag zonder waarschuwing vooraf vertrokken uit het appartement waar ze samen met een paar vrienden woonde, ze was ervan overtuigd dat ze haar hadden aangegeven bij iemand die achter haar aan zat. Linda wist niet wie er achter Rebecca aan zou kunnen zitten en Rebecca leek het zelf ook niet te weten, maar haar angst was echt. Ze had wat kleren in een tas gepropt, een taxi naar Ben Gurion genomen en een ticket gekocht voor het eerste het beste vliegtuig dat vertrok. Ze was eerst naar Athene gevlogen, van daar naar Sofia en laat in de avond in Belgrado geland. Bij elke tussenlanding hadden mensen haar achternagezeten en foto's van haar gemaakt en achter haar rug over haar gepraat. Op elke luchthaven had het personeel achter de check-inbalies samengespannen met haar achtervolgers en hun handlangers ingelicht over haar volgende bestemming. Ze had vier uur doorgebracht op een toilet op de luchthaven van Belgrado, bang om eruit te komen.

Mijn hand trilde toen ik Rebecca's nummer in-toetste. Op een televisiescherm achter Harriët stond

een presentator te gesticuleren voor een satellietfoto van Europa. Ik probeerde een onzichtbare lijn te trekken van Tel Aviv naar Athene en verder, maar ik kon Sofia niet lokaliseren. Een seconde later werd er overgeschakeld op een foto van Denemarken en de Noordzee. De witte spiraal bewoog met kleine schokjes in de richting van de westkust. Ik probeerde de lippen van de weervrouw te lezen, terwijl ze glimlachend naar de beelden wees, alsof de ophanden zijnde storm een feestelijke gebeurtenis was.

Ik had Rebecca nog nooit Hebreeuws horen spreken. Ik wist niet eens dat ze het kon. Haar begroeting werd gevolgd door een pieptoon. Ik schraapte mijn keel. 'Met je vader. Zou je me alsjeblieft willen bellen?'

Ze zat net op school toen ik Harriët leerde kennen. Een mensenleven geleden. Ik zit op de rand van Rebecca's bed en lees haar voor. Ik kus haar pluchen hondje op zijn snuit en daarna kus ik haar op de wangen, volgens een nauwgezet ritueel. Ze is een heel gewoon meisje dat net is begonnen in groep drie en luistert naar de stem van haar vader en moeder in de woonkamer terwijl de slaap zich om haar heen vouwt als een behaaglijke deken, een vriendelijk dier dat zich over haar heen drapeert met zijn warmte en zijn rust. Ze geeft zich er vol vertrouwen aan over in de wetenschap dat haar wereld hetzelfde zal zijn als ze wakker wordt. Ik kan me niet eens herinneren hoe ik het haar heb verteld, maar ik herinner me nog wel haar blik toen ik het had verteld. Ze was waarschijnlijk aan het tekenen of huis-